YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
5 päivänä helmikuuta 1976 *

Asiassa 87/75,

jonka Tribunale di Genova on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa riita-asiassa

Conceria Daniele Bresciani (veljekset M. ja P. Bresciani)

vastaan

Amministrazione italiana delle finanze

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 13 artiklan tulkinnasta ja Euroopan talousyhteisön ja tähän yhteisöön assosioituneiden Afrikan valtioiden ja Madagaskarin Yaoundéssa 20.7.1963 allekirjoitetun assosiaatiosopimuksen, jonka neuvosto hyväksyi yhteisön puolesta 5.11.1963 tekemällään päätöksellä (EYVL 1964, s. 1430), 2 artiklan 1 kohdan tulkinnasta ja Yaoundéssa 29.7.1969 allekirjoitetun assosiaatiosopimuksen, jonka neuvosto hyväksyi yhteisön puolesta 29.9.1970 tekemällään päätöksellä (EYVL 1970, N:o L 282, s. 1), 2 artiklan 1 kohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti R. Lecourt, jaostojen puheenjohtajat H. Kutscher ja A. O'Keeffe sekä tuomarit A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen ja Lord Mackenzie Stuart,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

julkisasiamies: A. Trabucchi,
kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunale di Genova on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 24.7.1975 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 4.8.1975, viisi ennakkoratkaisukysymystä ETY:n perustamissopimuksen 13 artiklan 2 kohdan sekä Yaoundéssa 20.7.1963 allekirjoitetun sopimuksen (EYVL 1964, s. 1430) ja Yaoundéssa 29.7.1969 allekirjoitetun sopimuksen (EYVL 1970, N:o L 282, s. 1) 2 artiklan 1 kohdan käsitteen "tuontitulleja vaikutukseltaan vastaavat maksut" tulkinnasta.

2 Esitetyistä asiakirjoista ilmenee, että pääasian kantaja toi vuosina 1969 ja 1970, ja joka tapauksessa ennen toisen Yaoundén sopimuksen voimaantuloa, useita eriä nautaeläimen raakavuotia Ranskasta ja Senegalista, joka on edellä mainittujen sopimusten nojalla yhteisöön assosioitunut valtio, ja että kantaja joutui suorittamaan eläinlääkärintarkastusmaksun tuonnin yhteydessä.

3 Italia on ottanut käyttöön tämän maksun kiinteänä korvauksena kuluista, jotka aiheutuvat eläinperäisten tuotteiden tuontiin liittyvästä pakollisesta terveystarkastuksesta.

Kansallinen tuomioistuin on todennut, että samankaltaisiin alkuperältään kansallisiin tuotteisiin ei sovelleta tällaista maksua.

Italiassa suoritetaan kuitenkin eläinten teurastuksen yhteydessä eläinlääkärin tarkastuksia, joista kannetaan kunnan määräämä maksu. Näiden tarkastusten pääasiallinen tarkoitus on tutkia, onko liha kulutukseen soveltuvaa.

4 Ensimmäisellä kysymyksellä yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään pääasiallisesti ratkaisemaan, onko raakavuotien pakollisesta terveystarkastuksesta rajan ylityksen yhteydessä määrätty maksu ETY:n perustamissopimuksen 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tuontitulleja vaikutukseltaan vastaava maksu.

5 Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa SpA Marimex vastaan Amministrazione italiana delle finanze (Kok. 1972, s. 1309) 14.12.1972 antaman tuomion mukaan vaikutukseltaan tulleja vastaavina maksuina on pidettävä tuotteiden terveystarkastuksesta rajan ylityksen yhteydessä määrättyjä maksuja, jotka määritellään niihin sovellettavilla erityisillä perusteilla, joita ei voida rinnastaa samankaltaisista kansallisista tuotteista kannettavien maksujen määräämisperusteisiin.

6 Kansallinen tuomioistuin pyytää ottamaan huomioon seuraavat kolme yksityiskohtaa:

Ensiksi riidanalainen maksu erottuu maksuista, joita ETY:n perustamissopimuksen 13 artiklan kielto koskee, siten että se määrätään suhteessa tavaroiden määrään eikä niiden arvoon.

Toiseksi maksu, jollaisesta riita-asiassa on kyse, on ainoastaan vastasuoritus palvelusta, johon yksityiset oikeussubjektit tuodessaan eläinperäisiä tuotteita ovat omalla toiminnallaan antaneet aiheen.

Kolmanneksi kyseinen maksu kannetaan myös samankaltaisista alkuperältään kansallisista tuotteista, vaikka se kannetaan eri menetelmillä ja eri ajankohtana.

7 Perustamissopimuksen 9 artiklan mukaan yhteisön perustana on tulliliitto, joka perustuu siihen, että tullit ja "vaikutukseltaan vastaavat maksut" ovat kiellettyjä jäsenvaltioiden välillä ja että toteutetaan yhteinen tullitariffi suhteessa kolmansiin maihin.

Perustamissopimuksen 13 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden väliset, voimassa olevat, tuontitulleja vaikutukseltaan vastaavat maksut poistetaan asteittain siirtymäkauden aikana.

Näiden artiklojen paikka yhteisön perustaa koskevan osan alussa on riittävä osoitus niiden ratkaisevasta merkityksestä yhteismarkkinoiden rakentamisessa.

8 Tullien asteittaisen poistamisen velvoite perustuu siihen, että rajan ylityksen perusteella sovellettavat pienetkin verot ja maksut estävät tavaroiden vapaata liikkuvuutta.

Tullien asteittaisen poistamisen velvoitetta täydennetään vaikutukseltaan vastaavien maksujen poistamisen velvoitteella sen varmistamiseksi, että tavaroiden vapaan liikkuvuuden perusperiaatetta yhteismarkkinoilla ei kierretä jäsenvaltioiden määräämillä erilaisilla maksuilla.

9 Näiden toisiaan täydentävien käsitteiden käytöllä pyritään jäsenvaltioiden välisessä kaupassa välttämään sellaisten maksujen käyttöönottoa, jotka perustuvat siihen, että yhteisön sisällä liikkuvat tavarat ylittävät valtion rajan.

Yksipuolisesti toisesta jäsenvaltiosta tuotaville tavaroille asetettu maksu, jonka perusteena on valtion rajan ylittäminen, on nimikkeestään ja perimistavastaan riippumatta vaikutukseltaan tullia vastaava maksu.

Riidanalaisen maksun arvioimisen kannalta ei ole merkitystä, että maksu määrätään suhteessa tuotujen tavaroiden määrään eikä niiden arvoon.

10 Se seikka, onko sellainen maksu, josta riita-asiassa on kyse, suhteessa tavaroiden tuonnin yhteydessä pakollisen terveystarkastuksen kustannuksiin, ei myöskään vaikuta arvioon tämän maksun vaikutuksesta tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen.

Valtionhallinnon toimintaa, jonka tavoitteena on terveystarkastusten toteuttaminen yleisen edun vuoksi, ei voida pitää sellaisena tuojalle annettuna palveluna, joka oikeuttaa kantamaan vastasuoritukseksi maksun.

Jos terveystarkastukset ovat siirtymäkauden päätyttyä edelleen perusteltuja, yhteiskunnan on vastattava niistä aiheutuneista kuluista, koska yhteisötavaroiden vapaasta liikkuvuudesta hyötyy koko yhteiskunta.

11 Sillä seikalla, että sisäistä tuotantoa rasitetaan samalla tavalla muilla maksuilla, ei ole merkitystä, ellei näitä maksuja peritä samanlaisilla perusteilla ja samassa tuotannon vaiheessa siten, että sitä voidaan pitää osana sisäistä verojärjestelmää, johon kuuluu järjestelmällisesti ja samalla tavalla sekä kansallisia tuotteita että tuontitavaroita.

12 Toisessa kysymyksessä yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään ratkaisemaan, alkoiko 13 artiklan 2 kohdan välitön oikeusvaikutus 31.12.1969, jolloin siirtymäkausi päättyi, vai 1.7.1968, jolloin yhteisön sisäiset tullit poistettiin.

13 Jollei mahdollisista erityismääräyksistä muuta johdu, tämä oikeusvaikutus alkoi siirtymäkauden päätyttyä, eli 1.1.1970.

Yhteisen tullitariffin käyttöönoton yhteydessä 1.7.1968 tullien poistamisesta 26.7.1966 tehty neuvoston päätös (EYVL 1966, s. 2971) perustuu siihen, että siirtymäkauden loppuun mennessä kokonaisuudessaan päätökseen saatettavien toimenpiteiden toteuttamista on nopeutettava valikoivasti.

Näissä olosuhteissa kyseistä päätöstä sovelletaan ainoastaan toimenpiteisiin, joihin siinä nimenomaisesti viitataan, eli varsinaisiin tulleihin ja määrällisiin rajoituksiin.

14 Vastaus on siis, että 13 artiklan 2 kohdan välittömään oikeusvaikutukseen voidaan vedota vasta 1.1.1970 alkaen.

15 Kolmannessa kysymyksessä yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään ratkaisemaan, onko vaikutukseltaan vastaavan maksun käsitteellä vuoden 1963 ja vuoden 1969 Yaoundén sopimuksen 2 artiklan 1 kohdassa sama merkitys kuin perustamissopimuksen 13 artiklan 2 kohdassa.

Neljännessä kysymyksessä yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään ratkaisemaan, sovelletaanko vuoden 1963 Yaoundén sopimuksen 2 artiklan 1 kohtaa välittömästi siten, että se antaa yhteisön "kansalaisille" subjektiivisen oikeuden olla maksamatta jäsenvaltiolle vaikutukseltaan tulleja vastaavaa maksua ja että kansallisten tuomioistuinten on turvattava tämä oikeus.

Koska kysymykset liittyvät toisiinsa, niihin on vastattava yhdessä.

16 Aluksi on syytä tutkia, annetaanko vuoden 1963 Yaoundén sopimuksen 2 artiklan 1 kohdassa yksityisille oikeus vedota siihen tuomioistuimessa riitauttaakseen kansallisen maksun kantamisen.

Tätä varten on otettava huomioon kyseisen sopimuksen ja määräyksen tarkoitus, rakenne ja sanamuoto.

17 ETY:n perustamissopimuksen neljännen osan nojalla yhteisöön on assosioitu tietyt merentakaiset maat ja alueet, joilla oli erityiset suhteet neljään kuudesta alkuperäisestä jäsenvaltiosta.

Näiden erityisten taloudellisten ja poliittisten siteiden perusteella assosioinnin tarkoitus oli ETY:n perustamissopimuksen 131 artiklan mukaan edistää näiden maiden ja alueiden väestön etuja ja vaurautta, jotta ne voivat saavuttaa sen taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kehityksen, johon ne pyrkivät.

Perustamissopimukseen liitetty yleissopimus merentakaisten maiden ja alueiden assosioimisesta yhteisöön on tehty viideksi vuodeksi.

18 Koska useat maat ja alueet tämän jakson päättyessä olivat kehittyneet poliittisesti itsenäisiksi, tehtiin Yaoundén sopimus assosioinnin jatkamiseksi Euroopan talousyhteisön ja kyseisten tiettyjen itsenäisten Afrikan valtioiden ja Madagaskarin välillä.

Sopimus tehtiin sekä jäsenvaltioiden että yhteisön puolesta, joita se näin ollen sitoo 228 artiklan nojalla.

19 Tullien ja vaikutukseltaan vastaavien maksujen osalta määrätään vuoden 1963 sopimuksen 2 artiklan 1 kohdassa, että "assosioituneista valtioista peräisin olevien tuotteiden tullit ja vaikutukseltaan tällaisia tulleja vastaavat maksut poistetaan tuonnissa jäsenvaltioihin asteittain samoin edellytyksin kuin ne poistetaan jäsenvaltioiden väliltä perustamissopimuksen 12, 13, 14, 15 ja 17 artiklan ja perustamissopimuksen tavoitteiden toteuttamisen nopeuttamisesta tehtyjen tai tehtävien päätösten mukaisesti".

Kyseisen artiklan 5 kohdassa määrätään, että "assosioituneen valtion pyynnöstä aloitetaan neuvottelut assosiointineuvostossa tämän artiklan soveltamisesta".

20 Sopimuksen 3 artiklan 2 kohdassa rajoitetaan assosioituneiden valtioiden velvollisuutta poistaa tullit ja vaikutukseltaan vastaavat maksut seuraavalla määräyksellä: "kukin assosioitunut valtio saa pitää voimassa tai ottaa käyttöön tulleja ja vaikutukseltaan tällaisia tulleja vastaavia maksuja, jotka täyttävät sen kehityksen ja teollistumisen tarpeita tai jotka on tarkoitettu sen talousarvion rahoittamiseen".

21 Sopimuksen 61 artiklassa määrätään, että yhteisö ja jäsenvaltiot sitoutuvat täyttämään 2, 5 ja 11 artiklassa määrätyt velvoitteet myös assosioituneita valtioita kohtaan. Assosioituneet valtiot saattoivat ETY:n perustamissopimuksen voimaan tullessa niitä sitovien kansainvälisten velvoitteiden perusteella, joiden täyttämiseksi niiden oli sovellettava erityistä tullimenettelyä, kuitenkin arvioida, että ne eivät vielä voineet taata yhteisölle sopimuksen 3 artiklan 2 kohdassa määrättyä vastavuoroisuutta.

22 Näiden määräysten mukaan on ilmeistä, että sopimusta ei tehty varmistamaan niiden velvoitteiden yhdenmukaisuutta, joihin yhteisö sitoutuu assosioituneita valtioita kohtaan, vaan lähinnä niiden kehityksen edistämiseksi perustamissopimukseen liitetyn ensimmäisen sopimuksen tavoitteiden mukaisesti.

23 Assosioituneita valtioita koskevien yhteisön velvoitteiden epäsuhde, joka johtuu itse sopimuksen erityisestä luonteesta, ei estä yhteisöä tunnustamasta sen tiettyjen määräysten välitöntä oikeusvaikutusta.

24 Määräyksestä, jonka mukaan neuvotteluja sopimuksen 2 artiklan soveltamisesta käydään ainoastaan assosioituneen valtion pyynnöstä, seuraa, että yhteisön on automaattisesti poistettava vaikutukseltaan vastaavat maksut.

25 Viittaamalla sopimuksen 2 artiklan 1 kohdassa nimenomaisesti perustamissopimuksen 13 artiklaan yhteisö sitoutui soveltamaan assosioituneisiin valtioihin samaa vaikutukseltaan vastaavien maksujen poistamisvelvoitetta, jota jäsenvaltiot sitoutuivat perustamissopimuksessa soveltamaan keskenään.

Koska tämä velvoite on täsmällinen eikä sitä koske mikään suora tai epäsuora yhteisön varauma, se antaa yksityisille oikeussubjekteille oikeuden vedota siihen tuomioistuimessa 1.1.1970 alkaen.

26 Kansalliselle tuomioistuimelle on vastattava, että vuoden 1963 Yaoundén sopimuksen 2 artiklan 1 kohdassa annetaan 1.1.1970 alkaen yksityisille oikeussubjekteille oikeus olla maksamatta jäsenvaltiolle vaikutukseltaan tulleja vastaavaa maksua ja että yhteisön kansallisten tuomioistuinten on turvattava tämä oikeus.

27 Viimeisessä kysymyksessä pyydetään ratkaisemaan, onko kummallakin Yaoundén sopimuksella jäsenvaltioille määrättyä vaikutukseltaan vastaavien maksujen kantamista koskevaa kieltoa sovellettu keskeytyksettä 1.1.1970 alkaen.

28 Vuoden 1963 sopimuksen 59 artiklassa määrätään, että sopimus tehdään viideksi vuodeksi sen voimaantulosta.

Sopimuksen 60 artiklassa määrätään, että sopimuspuolet tarkastelevat määräyksiä, joita voidaan jatkaa uudella määräajalla ja että assosiointineuvosto toteuttaa ennen uuden sopimuksen voimaantuloa mahdollisesti tarvittavat siirtymätoimenpiteet.

29 Ensimmäisen assosiaatiosopimuksen voimassaolon päätyttyä 30.5.1969 ennen uuden sopimuksen hyväksymistä assosiointineuvosto pidensi sen voimassaoloa kahdesti sen jatkuvuuden varmistamiseksi.

Koska assosiointineuvosto hyväksyi nämä päätökset sopimuksessa sille annetun toimivallan nojalla, on katsottava, että ensimmäisessä sopimuksessa jäsenvaltioille asetetut velvoitteet jatkuivat keskeytyksettä kunnes toinen sopimus tuli voimaan.

Oikeudenkäyntikulut

30 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneelle Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Tribunale di Genovan esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Yksipuolisesti toisesta jäsenvaltiosta tuotaville tavaroille asetettu maksu, jonka perusteena on valtion rajan ylittäminen, on nimikkeestään ja perimistavastaan riippumatta vaikutukseltaan tullia vastaava maksu.**

2) **Perustamissopimuksen 13 artiklan 2 kohdan välittömään oikeusvaikutukseen voidaan vedota vasta 1.1.1970 alkaen.**

3) **Yaoundéssa 20.7.1963 allekirjoitetun sopimuksen 2 artiklan 1 kohdassa annetaan 1.1.1970 alkaen yksityisille oikeussubjekteille oikeus olla maksamatta jäsenvaltiolle vaikutukseltaan tulleja vastaavaa maksua, ja yhteisön kansallisten tuomioistuinten on turvattava tämä oikeus.**

4) Vuoden 1963 Yaoundén sopimuksessa jäsenvaltioille asetetut velvoitteet jatkuivat keskeytyksettä kunnes Yaoundéssa 29.7.1969 allekirjoitettu sopimus tuli voimaan.

Lecourt Kutscher O'Keeffe

Donner Mertens de Wilmars Sørensen Mackenzie Stuart

Julistettiin Luxemburgissa 5 päivänä helmikuuta 1976.

A. Van Houtte
kirjaaja

R. Lecourt
presidentti